

Malý princ

1. Základní informace

Malý princ, Antoine de Saint-Exupéry, 1943

2. Zařazení díla do literárního kontextu

Francouzská próza mezi válkami - 1. pol. 20. stol.

- vliv 1. světové války
- přibývá prvků absurdity, negativní postoj je společnosti
- poezie – více subjektivní
- experimentování s jazykem
- existencionální otázky a jejich řešení
- **Romain Rolland** – prozaik, dramatik, esejista, literární kritik
 - o představitel “ztracené generace”
 - o profesor dějin - umění a hudby
 - o kritizoval fašismus
 - o propagoval SSSR a socialismus
 - o *Petr a Lucie*
 - o *Jan Kryšof*
- **Anatole France** – začínal poezií -> poté romány – filosofické reflexe, kritika společnosti, silná ironie
 - o aktivní v politice
 - o *Ostrov tučňáků* (satirický a alegorický román)
- **Henri Barbusse** - *Oheň* (protiválečný román, sugestivní líčení válečných hrůz)

Jiní autoři tohoto období:

- USA
 - o **Ernest Hemingway** - *Stařec a moře*
 - o **William Faulkner** – *Absolone, Absolone!*
 - o **Scott Francis Fitzgerald** – *Velký Gatsby*
 - o **John Steinbeck** - *O myších a lidech; Na východ od ráje*
- Německo
 - o **Heinrich Mann** – *Profesor Neřád*
 - o **Thomas Mann** – *Doktor Faustus*
 - o **Erich Maria Remarque** – *Na západní frontě klid*
- Anglie
 - o **John Galsworthy** – *Sága rodu Forsytů*
 - o **Bernard Graham Shaw** – *Pygmalion*

Antoine de Saint-Exupéry

- francouzský spisovatel, filosof, letec a humanista
- syn hraběte

- říkali mu "Král Sluníčko" - pro jeho modré oči a blondaté vlasy
- od mládí psal básně
- 1921 - nastoupil do vojenské služby - na vlastní žádost přidělen k letectvu
- civilní letec v sev. Africe Jižní Americe
- 1936 - vyslán jako reportér do Španělska, kde zuřila válka
- Pokusil se o dálkový let New York-Ohňová země, ale v Guatemale došlo k havárii a Exupéry utrpěl četné zlomeniny
- Během 2. sv.v. zahynul při výzkumném letu, pravděpodobně nad Středozemním mořem nedaleko Korsiky

Dílo:

- psal prózu pro dospělé
- **Noční let** - protiválečný román
 - o čerpá z jeho zkušeností ředitele společnosti Aeroporta Argentina, která dopravovala poštu na první velké jihoamerické letecké lince
- **Země lidí** - próza
 - o Soubor 8 statí a vzpomínek na zavádění prvních poštovních linek mezi Evropou a severní Afrikou
- **Kurýr na jih** (román)
- **Letec**
- **Válečný pilot**

3. Kompozice, děj, místo a doba děje

Místo - Sahara (planeta Země) + 6 fiktivních planet

Čas - neznámý

Kompozice - chronologická - začátek a konec

- retrospektivní - vyprávění malého prince
- členěna na 8 kapitol

Vyprávěcí způsoby - ich a er forma

Děj

Pilot nouzově přistává se svým letadlem na Sahaře. Když se chce podívat, co se s ním přihodilo, potká Malého prince, který po něm chce nakreslit beránka. Pilot se od prince snaží něco zjistit, např. odkud je, co tu dělá, on však neodpovídá a chce jenom nakreslit beránka. Když pilot nakreslí malému princovi hroznýše se slonem v žaludku, protože nic jiného neumí a protože stejně nikdo nepozná, že se jedná o hroznýše, princ to však pozná a chce stále svého beránka. Pilot se mu ho několikrát pokusí nakreslit, ale nakonec to vzdá a nakreslí krabici, ve které je ten beránek, kterého si malý princ představuje. Postupně se však pilot dozvídá, že Malý princ pochází z malé planetky B612, kterou opustil, kvůli své květině, kterou miloval a pečoval o ni, ale pochyboval o její lásce, chovala se totiž sobecky a pyšně.

Cestoval po okolních planetách, kde potkal mnoho zvláštních a dospělých lidí. Na první planetě potkal krále, který si myslel, že mu patří všechno a chtěl všemu vládnout. Dával však smysluplné rozkazy, protože řekl: "Od lidí se musí vyžadovat jen to, co dokážou splnit". Na druhé potkal domýšlivce, který si myslel, že ho každý obdivuje. Píjan na třetí planetě "pil, aby zapomněl na to že se stydí za to, že pije". Byznysmen obýval 4. planetu a neustále počítal, kolik má hvězd. Lampář na další planetě absurdně dodržoval rozkazy, rozsvěcel lampu, když byl noc a den, jenže postupně se čas zrychloval, že musel rozsvěcet každou minutu. Zeměpisec bydlel na planetě, kterou sám nepoznal, ale přijímal jenom zkoumání od ostatních, které potom zapisoval.

Poslední planeta, kterou Malý princ navštívil, byla Země. Po svém přistání potkal hada, který mu řekl, že je v Africe. Pak potkává ozvěnu, nechápe, že nevidí žádného člověka, když jich je na Zemi tolik. Když přišel do zahrady, potkal spoustu růží, které byly stejné, jako ta jeho. Zamrzelo ho, že nemá jen jedinou růži svého druhu, jak mu to říkala. Poté potkal lišku, která mu vysvětlila princip svého života a chtěla po něm, aby si ji ochočil. Řekla mu: "Správně vydíme jen srdcem, co je důležité je očím neviditelné". Vysvětlila mu, že jeho růže je sice stejná jako všechny ostatní, ale pro něj je jedinečná. Když totiž něčemu věnujeme čas, stane se to pro nás důležitým a nenahraditelným.

Pilot zjišťuje, že už nemají dostatek vody, vydá se s princem hledat studnu, kterou nakonec naleznou. Pak se pilot vydává opravovat svůj letoun. Když se další den vrací, vidí Malého prince bavit se s hadem, jehož jed by ho zabil do 30 vteřin. Snažil se ho tedy od něj zachránit, ale had utekl. Večer se spolu rozloučí, protože pilot svoje letadlo opravil a princ už na Zemi strávil rok. Je čas vydat se domů. Pro prince je však jeho tělo příliš těžké na jeho cestu, musí se své tělesné stránky zbavit, k čemu mu pomůže had, jenž ho uštkne. Další den už tam jeho tělo neleží.

Pilot se vždy, když dívá na hvězdy rozesměje, protože mu to zní jako tisíce rolníček a vzpomíná na svého přítele, Malého prince.

4. Žánrová charakteristika

Literární **druh** – epika

Literární **forma** – próza

Literární **žánr** – moderní alegorický pohádkový příběh (někdy se udává – filosofická pohádka)

Téma – střet dětského světa se světem dospělých

- pravé hodnoty lidského života
- důležitost přátelství, lásky, solidarity a upřímnosti

Motivy – přátelství, děti, růže, pilot

Dominantní **slohový postup** - vyprávění

5. Hlavní postavy

- **Pilot** – do něj autor vtiskl sám sebe (autobiografické prvky autora)
 - o dospělý člověk, kterého společnost donutila pro jeho dobro ztratit dětské iluze
 - o samotář a snílek
- **Malý princ** – človíček s duší dítěte
 - o malý blondatý chlapec, plný nevinnosti, upřímnosti, lásky a porozumění
 - o nechápe svět dospělých
 - o má rád svoji růži
 - o neuvěřitelně vytrvalý a zvědavý, s touhou poznání nových věcí
 - o vždy když položí otázku, nevzdá se, stále ji pokládá, dokud nedostane odpověď
- **Růže** – pyšná, myslí si, že je jediná svého druhu
- **Liška** – vysvětlí princovi princip přátelství
- **Král** – chce něčemu pořád vládnout
- **Domýšlivec** – osoba, která slyší jenom svou chválu, hledá pozornost
- **Pijan** – pořád pije
- **Byznysmen** – počítá hvězdy, aby je vlastnil, hraje si na důležitého a myslí si, že je seriózní člověk a že vlastnit něco, z něj dělá někoho
- **Lampář** – dělá si práci složitější než je, nezajímá se sám o sebe
- **Zeměpisec** – upřednostňuje teoretické poznání a neopouští pracovní stůl, pokládá totiž za důležitější zapsat zkušenosti od někoho jiného, na vlastní zkoumání nemá čas

6. Jazykové prostředky

- jazyk – spisovný
 - o jednoduchý a nenáročný
- metafory
- přirovnání
- alegorie (skrytý význam)
- občas personifikace
- výrazná symbolika
- časté filosofické texty
- přímá řeč
- monology Malého prince

7. Autorův záměr

- pijan, byznysmen, král zeměpis – představují záporné postavy
- liška a růže – kladné a úctyhodné
- u růže sporné – snaží se ho k sobě připoutat, ale zároveň ho má ráda
- kniha ukazuje, že vše je **pomíjivé**, nic netrvá věčně
- je důležité mít v sobě kousek dítěte a nedělat vše podle očekávání společnosti
- čísla a fakta – znamenají jen detaily, nejsou moc důležité

- růže – představuje lidi – jsme jedni z mnoha, ale každý je **jedinečný a nenahraditelný**
- myšlenka – lidé se honí za něčím, co hledají, ale nikdy to nenajdou, ačkoliv by to mohli najít i v kapce vody, protože **hledají očima a ne srdcem**
- zobrazení mnoha špatných lidských vlastností, s kterými autor jistě nesouhlasil
- důležitost přátelství
- Kniha určena dospělým lidem, aby nemysleli jenom na sebe, ale i na ostatní, hlavně na děti

8. Úryvek

„Co to je za věc?“

„To není věc. To létá. Je to letadlo... Moje letadlo.“

A byl jsem hrdý, že mohu říci, že létám. A tu zvolal:

„Jejda! Ty jsi spadl z nebe!“

„Ano,“ odpověděl jsem skromně.

„Jé, to je divné...“

A malý princ se roztomile zasmál. To mě hrozně pohněvalo.

Chci, aby se mé nehody braly vážně. Potom dodal:

„Tak ty taky přicházíš z nebe! Z které jsi planety?“

Hned mi svitlo trochu světla do záhady jeho příchodu a rychle jsem se otázel:

„Ty tedy přicházíš z jiné planety?“

Neodpověděl mi. Zavrtěl mírně hlavou a stále se díval na mé letadlo:

„Pravda, na tomhle jsi nemohl přijít z moc velké dálky...“

A nadlouho se ponořil do snění.

Potom vyndal mého beránka z kapsy a zabral se do pozorování svého pokladu.

Dovedete si představit, jakou zvědavost ve mně probudila ta zmínka o jiných planetách. Pokusil jsem se proto dovědět o tom více. „Odkud přicházíš, človíčku? Kde je to tvé doma? Kam chceš odvést svého beránka?“

Téma a motiv

- téma – letadlo
- motivy – planeta, létání, beránek, snění

Vyprávěcí způsoby – přímá řeč pilota a malého prince

- pásmo vypravěče – promluva pilota

Typy promluv – dialog pilota a Malého prince

Jazykové prostředky:

- Je to letadlo...; Jé, to je divné...; Pravda, na tomhle jsi nemohl přijít z moc velké dálky... - apoziopce
- Jejda! Ty jsi spadl z nebe! Tak ty taky přicházíš z nebe! - věty zvolací
- Jejda! Jé! - citoslovce
- brát vážně, hned mi svitlo - ustálené slovní spojení
- beránka, človíčku - zdobněliny

Tropy a figury:

- A malý princ se roztomile zasmál. To mě hrozně pohněvalo. - kontrast
- vyndal mého beránka z kapsy (beránek je kresba) - metonymie
- A nadlouho se ponořil do snění.; zabral se do pozorování svého pokladu - metafora
- jakou zvědavost ve mně probudila ta zmínka o jiných planetách - personifikace

9. Vliv díla

- vliv na dílo – autobiografické prvky autora - např. profese pilota
 - o vlastní filosofické myšlenky a názory
 - o humanismus (obnovený zájem o klasické jazyky, antickou kulturu a filosofii a vysokým hodnocením lidské osoby)
- vliv na tvorbu autora – pobyt a práce na západoafrickém pobřeží
 - o cestování po světě
 - o profese pilota
 - o humanismus
- dobové vnímání díla – pozitivně vnímaná kniha
 - o 1 z nejúspěšnějších literárních děl všech dob
- aktuálnost – podpora dobrých lidských vlastností a přátelství je stále aktuální téma, možná i více, než kdy jindy
- filmové zpracování - Le Petit Prince - 2015